INKIJKVERSIE
SCRIPT

DE TOEVALLIGE DOOD VAN EEN ANARCHIST

(Morte accidentale di un anarchico)

Een satire in twee bedrijven

door

DARIO FO & FRANCA RAME

Vertaling: Filip Vanluchene

TONEELFONDS J. JANSSENS B.V. – 2000 Antwerpen
Tel: 03 366 44 00
E-mail: bestellen@toneelfonds.be
Website: www.toneelfonds.be

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **DE TOEVALLIGE DOOD VAN EEN ANARCHIST** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties, Facebook en eventuele andere publicaties de volledige titel(s) en naam van de oorspronkelijke auteurs en vertaler: **DARIO FO & FRANCA RAME; vert. Filip Vanluchene** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de letter-grootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van Toneelfonds J. Janssens bv.

Wettelijk depot D/2003/0220/005
ISBN 9789038508160

Copyright: © 2002 Toneelfonds J. Janssens bv

Internet: www.toneelfonds.be
E-mail: bestellen@toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (YouTube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TONEELFONDS JANSSENS te Antwerpen.
Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TONEELFONDS JANSSENS te Antwerpen.
Tekst- en datamining voor gebruik en training van kunstmatige intelligentie is uitdrukkelijk niet toegestaan. All rights reserved, including those for tekst- and datamining for AI training and simular technologies
Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij
TONEELFONDS JANSSENS te Antwerpen
Telefoon 03 366 44 00
Website: www.toneelfonds.be
Email: rechten@toneelfonds.be
IBAN: BE37 3631 4081 3728 BIC: BBRUBEBB

Geen enkele andere instantie dan TONEELFONDS JANSSENS heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!
Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Aanvraag vergunning tot opvoering:

Aankoop van minimaal 7 tekstboekjes bij de uitgever.
Gebruik bij voorkeur de aanvraag module op www.toneelfonds.be.
Zie ook de brief, welke u bij aankoop van de scripts heeft ontvangen (tevens bewijs van aankoop tekstboekjes bij uitgever), of informeer ons via de mail/per post. Bij vragen kunt u bij ons informeren. Uw aanvraag dient tenminste **vier weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van Toneelfonds Janssens. Eventueel extra voorstellingen dienen uiterlijk 1 dag voor de dag van de opvoering te worden aangegeven.
U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Aanvraag vergunning tot HER-opvoering(en):

1. Gebruik bij voorkeur de aanvraag module op www.toneelfonds.be of via de mail/per post met uw gegevens naar Toneelfonds Janssens. Uw aanvraag dient tenminste **vier weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van Toneelfonds Janssens
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% boete worden verhoogd. Het tarief wordt met boete verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen vier weken voorafgaand aan de voorstelling. Algemene voorwaarden zie www.toneelfonds.be.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

Rechten NEDERLAND: I.B.V.A. HOLLAND BV, afd. Auteursrechten, Postbus 363, 1800 AJ Alkmaar Telefoon (072) 5112135 – info@ibva.nl. Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

PERSONAGES

(1 dame – 6 heren)

DE ZOT
DE POLITIEPERFECT
BERTOZZO, DE EERSTE COMMISSARIS
CALABRESI, DE TWEEDE COMMISSARIS
DE EERSTE AGENT
DE TWEEDE AGENT
DE JOURNALISTE

DECOR

Eerste bedrijf:

Scène een : Een eenvoudige kamer in het centraal politiebureau. Een schrijftafel, een kast, enkele stoelen, een schrijfmachine, een telefoontoestel, een venster, twee deuren.

Scène twee: Een kamer, ietwat anders dan het vorige decorbeeld. De meubelen staan anders opgesteld. Aan een van de muren hangt een grote foto van de president. Een wijd open venster.

Tweede bedrijf:

Idem als scène 2 eerste bedrijf

EERSTE BEDRIJF

Scène 1

BERTOZZO: *(bladert in een dossier)* Aha, het is dus niet de eerste keer dat je je vermomd hebt. Twee keer heb je je uitgegeven voor chirurg, een keer voor kapitein van de Zwitserse wacht, drie keer voor bisschop en een keer voor scheepsingenieur. In totaal ben je dus… wacht eens even… een, drie en hier twee, alles samen elf keer gearresteerd geweest, het is nu dus de twaalfde keer.

ZOT: Jaja, twaalf arrestaties… maar mag ik er mijnheer de commissaris op wijzen dat ik nooit veroordeeld ben, ik heb een blanco strafregister!

BERTOZZO: Ja, ik weet niet hoe je dat hebt klaargespeeld maar deze keer komen er een paar flinke vlekken op dat blanco register, wees gerust!

ZOT: Bah, ik begrijp u commissaris, wat is er nu plezieriger dan zo ’n prachtig onbevlekt wit blad vuil te maken!

BERTOZZO: Jaja, lach er maar mee. In de aanklacht hier staat dat je je voor psychiater hebt uitgegeven, voor professor, gewezen docent aan de universiteit van Padua… Je weet toch welke straf er op bedrog staat!

ZOT: Ja, voor bedrog gepleegd door een normaal gezond mens… maar ik ben zot, compleet tureluur. Kijk maar in het medisch dossier, zestien keer hebben ze mij al binnengestoken en altijd voor hetzelfde: zogenaamde Istriomanie, van Istrio, toneelspeler. Mijn hobby is het spelen van andere rollen en vermits ik voorstander ben van realistisch theater moeten mijn tegenspelers reële personen zijn en geen mensen die zomaar een rolletje spelen, maar om die te betalen heb ik dan weer de financiële middelen niet… ik heb subsidie aangevraagd bij het ministerie maar ik heb er geen politiek vrienden, dus…

BERTOZZO: Dus haal je die subsidies maar uit de zakken van de tegenspelers…

ZOT: Ik heb nog nooit iemand geld afgetroggeld!

BERTOZZO: Ah nee? Meneer rekent hier eventjes twintigduizend lire voor een raadpleging…

AGENT: *(van achter de rug van de beschuldigde)* Hoe durft hij, de bandiet.

ZOT: Voor een psychiater die zichzelf respecteert is dat toch een normaal tarief… hij heeft er toch zestien jaar moeten voor studeren!

BERTOZZO: En wat heb jij dan gestudeerd?

ZOT: Ik, ik heb twintig jaar studie achter de rug, in zestien verschillende gekkenhuizen… de studie van gekken zoals ik, duizenden gekken, dag aan dag… en ook 's nachts, want ik, in tegenstelling tot de gewone psychiaters, ik sliep bij de patiënten… weliswaar soms met drie in hetzelfde bed… want er waren altijd bedden te kort… In ieder geval, onderzoekt u het maar, u zult zien dat ik een perfecte diagnose heb gemaakt van die arme schizofreen die mij daarna is komen aangeven.

BERTOZZO: Maar die twintigduizend lire, dat was ook perfect.

ZOT: Maar commissaris, dat was precies voor zijn eigen bestwil!

BERTOZZO: Zijn bestwil… maakt dat soms deel uit van uw therapie?

ZOT: Natuurlijk, stel dat ik geen twintigduizend had gevraagd, denkt u dat die sukkel en vooral zijn familie tevreden zou geweest zijn? Als ik vijfduizend had gevraagd dan zouden ze ongetwijfeld gedacht hebben: "dat is een knoeier, het is heel zeker niet eens een echte professor, een stuk beginneling, een stagiair of zo…". Nu vielen ze eerst achterover van de rekening en daarna zeiden ze… "Dat kan niet anders zijn dan ene die mirakels kan doen…" Ze waren zo gelukkig als kerstekinderen… ze kusten mijn handen… dank u wel, professor… ze stonden te schreien van geluk!

BERTOZZO: Jaja en als ik dat niet geloof dan maak je mij wel wat anders wijs, zeker…

ZOT: Maar ik maak u niets wijs, commissaris, trouwens, Freud zelf heeft gezegd: "Een gepeperde rekening is de beste medicijn, zowel voor de dokter als voor de patiënt!"

BERTOZZO: Ja, dat zal wel. Laat ons je visitekaartje eens bekijken. Als ik mij niet vergis staat er hier: Professor Antonio Rabbi, psychiatrie. Gewezen docent aan de universiteit van Padua… leg me dat maar eens uit.

ZOT: Vooreerst, wat die professor betreft, dat is waar, ik ben namelijk tekenleraar, leraar landschap en stilleven aan een avondschool voor beroepsonderwijs.

BERTOZZO: Bon, akkoord, aangenomen, maar dan staat er hier: Psychiatrie!

ZOT: Heel juist, maar er staat een punt tussen! U kent toch nog de elementaire regels van de grammatica! Kijk goed. Professor Antonio Rabbi. Punt. En dan met een hoofdletter Psychiatrie. Door dat punt kan er geen sprake zijn van het misbruiken van een titel. Het is net of er zou staan psychologie, technologie, gastronomie, polygamie. U kent toch de grammaticale regels van de interpunctie…

BERTOZZO: Jaja, maar dit hier: "gewezen docent aan de universiteit"?

ZOT: Neem me niet kwalijk, maar nu bent u bedrog aan het plegen. U doet alsof u de grammatica en de interpunctie goed kent maar u kunt blijkbaar niet eens behoorlijk lezen…

BERTOZZO: Hoezo, ik kan niet…

ZOT: Maar hebt u dan de komma niet gezien na gewezen?

BERTOZZO: Eh, ja… er staat een komma, u hebt gelijk, ik had er niet op gelet. *(Zonder het zelf te merken begint de commissaris de beleefdheidsvorm te gebruiken.)*

ZOT: Ah! Ik heb gelijk! “Ik had er niet op gelet.” Is het zo dat u een onschuldige naar de gevangenis stuurt? *(neemt verschillende stempels van de schrijftafel en bestempelt alles wat onder zijn handen komt.)*

BERTOZZO: Wat heeft die komma daar mee te maken?

ZOT: Niets, voor iemand die de taal en de grammatica niet kent. Wat voor diploma hebt u feitelijk… hoeveel punten had u op uw examen? Laat mij uitspreken! De komma is de sleutel van alles! Als er na een woord een komma staat, krijgt de hele zin op slag een andere betekenis. Na een komma moet men eerst adem halen… een korte betekenisvolle pauze… De zin gaat dus als volgt: “Gewezen…”, hierna volgt een sarcastisch lachje, zo mogelijk met ironische ondertoon, dus: gewezen, *(Lacht even)* privé-docent aan de universiteit, nog een komma, Padua… alsof u zou zeggen: dat gelooft toch niemand… daar trappen alleen idioten in.

BERTOZZO: U vindt dus dat ik een idioot ben?

ZOT: Alleen wat de grammatica betreft, daarin hebt u een beetje achterstand. Als u wil kan ik u bijlessen geven. Voor u maak ik een goede prijs. We kunnen direct beginnen, dan verliezen we geen tijd. Noem eens alle wederkerige voorzetsels op en de voltooide deelwoorden van de voornaamste overgankelijke werkwoorden.

BERTOZZO: Hou op! Ik begin stilaan echt te geloven dat u een soort van toneespelersziekte hebt. U speelt zelf voor krankzinnige maar u bent gezonder dan ik zelf.

ZOT: Wel ja, uw beroep brengt uiteraard zekere psychische deformaties met zich mee. Mag ik even naar uw ogen kijken?

BERTOZZO: Nu is het genoeg! Zijn we hier een proces verbaal aan het maken, ja of neen?

ZOT: Als u wil zal ik op de schrijfmachine tikken. Ik ben gediplomeerd stenograaf: 45 aanslagen per minuut.

BERTOZZO: Blijf daar af of ik laat u de handboeien aandoen!

ZOT: Mag u niet. Ofwel de dwangbuis ofwel helemaal niets. Ik ben

krankzinnig. Als u mij de handboeien omdoet: Artikel 122 van het strafwetboek: “Wie tijdens de uitoefening van een openbaar ambt een geestesgestoorde met instrumenten behandelt die medisch en dus ook psychiatrisch niet verantwoord zijn met het gevolg dat de geestesgestoorde een crisis krijgt, wordt gestraft met 5 tot 15 jaar gevangenis, verliest zijn recht op pensioen en zijn dienstgraad.”

BERTOZZO: Ik zie dat je ook thuis bent in de wetboeken?

ZOT: Van de wetten weet ik alles, ik studeer al twintig jaar rechten.

BERTOZZO: Dan ben je zeker driehonderd jaar oud? Waar heb je rechten gestudeerd?

ZOT: In het gekkenhuis. Als u eens wist hoe goed je daar kan studeren! Er was daar een paranoïde rechter die mij les gaf. Een genie. Ik ken alles: Romeins recht, privaat recht, canoniek recht, codes Justinianus, Grieks Orthodox, vrije stijl, code Napoleon… alles. Stelt u mij maar een vraag.

BERTOZZO: Daar heb ik geen tijd voor. Ik lees hier nochtans nergens dat u zich voor rechter hebt uitgegeven, zelfs niet voor advocaat!

ZOT: Ah nee, advocaat dat doe ik niet, verdedigen ligt mij niet, dat is te passief, ik zou liever oordelen, veroordelen, vervolgen. Ik ben een van de uwen, commissaris, wij zijn vrienden!

BERTOZZO: Probeer mij maar niet voor de gek te houden!

ZOT: Ik heb niets gezegd!

BERTOZZO: Kom op. Heb je je al voor rechter uitgegeven of niet?

ZOT: Nee, nog nooit de kans gehad. Ik zou het zo graag doen: rechter is het mooiste beroep dat er bestaat. Eerst en vooral: ze moeten omzeggens nooit met pensioen… integendeel, waar een normaal mens, een arbeider bijvoorbeeld, op zijn 55, 60 jaar rijp is om weggegooid te worden omdat hij wat traag wordt, zijn reflexen wat afnemen, daar begint voor de rechter eigenlijk pas de echte carrière. Voor een arbeider die aan de lopende band staat of een bouwvakker: na zijn vijftigste, afgelopen… hij legt het tempo lam, veroorzaakt accidenten… een streep erdoor! Een mijnwerker: op zijn vijftigste, silicose… weg ermee, uitgerangeerd, ontslagen… vlug, voor hij zijn pensioen haalt! En voor een bankbediende, precies hetzelfde op een zekere leeftijd begint hij vergissingen te maken in de rekeningen, vergeet namen van klanten en bedrijven, slaat termijnkoersen en rentevoeten door elkaar en… weg ermee. Naar huis, ophoepelen, je bent oud, je wordt kinds! Maar een rechter, nee, voor rechters is dat precies omgekeerd: hoe ouder, hoe afgetakelder, hoe kindser, des te hogere positie, des te gewichtiger zaken krijgen zij voor de neus, tot het absolute allerhoogste! Als je ze ziet, die grijze verkreukelde

skeletten, met hun linten, hun toga's vol hermelijn, met hun enorme hoeden vol goudgalon, precies figuranten uit een Italiaanse opera, marionetten, al waggelend op hun benen, met gezichten als gedroogde vijgen, twee brillen aan een ketting rond hun nek… om ze absoluut niet te verliezen, want ze vergeten constant waar ze ze gelegd hebben. Die figuren hebben de macht om een mens te vernietigen of te redden, hoe en wanneer ze dat maar willen. Ze geven u levenslang alsof ze zeggen: "Bah… morgen krijgen we misschien regen…" Jij 50 jaar, jij 30 en jij daar twintig, want jij ziet er sympathiek uit. Ze oordelen, maken wetten, veroordelen, besluiten, ze zijn eigenlijk heilig, want laat ons niet vergeten dat het bij ons een misdaad is kwaad te spreken over een magistraat… bij ons en in Saoedi-Arabië is dat een misdaad! Oh, ja, ja… rechter is het beroep waar ik alles zou voor geven om het toch maar tenminste een keer in mijn leven te mogen spelen. Rechter aan het hof van cassatie: "Edelachtbare, gaat u zitten, stilte, iedereen rechtstaan, het hof! Oh, kijk u hebt een van uw beenderen verloren is dat van u? Nee, dat kan niet, ik heb er geen meer!"

BERTOZZO: Is het nu eindelijk gedaan met dat geklets? Je maakt me stapelgek. Ga zitten, daar en zwijg. *(hij duwt hem op een stoel.)*

ZOT: *(reageert hysterisch)* Hé! Handen af of ik bijt!

BERTOZZO: Wie ga je bijten?

ZOT: Jou! Ik bijt in je hals en in je achterwerk! Gnjam… en als je iets terugdoet… artikel 122 bis: provocatie en geweldpleging tegenover een hulpeloze en weerloze geestesgestoorde. Van zes tot negen jaar en verlies van zijn pensioen.

BERTOZZO: Zitten, of ik verlies mijn geduld! *(tot de agent)* En jij, wat sta jij daar te beschimmelen, doe hem op die stoel zitten!

AGENT: Ja chef, maar hij bijt!

ZOT: Jazeker: ik bijt! Grr, grr… en ik verwittig u, ik heb hondsdolheid… opgedaan bij een razende straathond die mij de helft van mijn achterwerk heeft uitgebeten. Maar hij is eraan gestorven en ik ben genezen. Ik ben genezen, maar nog altijd giftig: Maggrioum! Uhuooh!

BERTOZZO: Dat ontbrak er verdomme nog aan: een gek die giftig is. Kan ik nu eindelijk dat vervloekt proces verbaal opmaken, ja of neen? Kom jongen, wees braaf en dan laat ik je gaan… beloofd!…

ZOT: Nee, mij niet wegjagen, commissaris. Ik voel mij zo goed bij u… bij de politie… ik voel mij zo veilig… buiten, op straat, zijn er zoveel gevaren… de mensen zijn slecht… ze rijden met auto's, ze toeteren en toeteren maar, ze remmen en hun banden piepen en ze staken zo dikwijls… en dan de autobussen en de metro met die deuren die

automatisch dichtgaan… triii… knak… verpletterd… laat mij hier bij u blijven, ik zal u helpen om de verdachten te doen bekennen… en de beroepsagitatoren, de staatsgevaarlijke individuen… ik kan zetpillen maken met nitroglycerine in.

BERTOZZO: Geen woord meer! Dit gaat te ver!

ZOT: Commissaris, laat mij hier blijven of ik spring door het venster… op welke verdieping zitten we hier? Op de derde? Dat is perfect… ik spring!! Ik spring en als ik dan beneden lig, te sterven, te rochelen, helemaal verpletterd… Het zal lang duren want ik ben een taaie… Als de journalisten dan komen zal ik het hen vertellen… al kreunend… ik zal hen vertellen dat u mij uit het venster hebt gegooid… Ik spring!

BERTOZZO: In godsnaam, hou op! *(tot de agent)* Doe het venster dicht!

ZOT: Dan spring ik van de trap naar beneden.

BERTOZZO: Maar nu is het verdomme genoeg! Zitten! Jij, doe de deur op slot... trek de sleutel eraf…

ZOT: En gooi hem door het venster.

(De agent gaat met de sleutel naar het venster.)

BERTOZZO: Ja, gooi hem, néé, leg hem in de schuif, doe de schuif op slot, trek de sleutel eraf.

(De agent doet alles wat hem gezegd wordt.)

ZOT: Stop hem in uw mond en slik hem in!

BERTOZZO: Nee, nee, hoe is het mogelijk, nee! Dat heeft er mij nog nooit iemand gelapt. *(tot agent)* Geef mij die sleutel. *(Hij opent de deur)* Zo, en nu buiten… eruit! En spring voor mijn part van de trappen! Doe wat je niet kunt laten, naar buiten of ik word zelf gek!

ZOT: Commissaris! Dat mag u niet doen! Dat is machtsmisbruik! Waarom wilt u mij hier doen afstappen…. Dat is hier mijn halte niet!

BERTOZZO: Buiten! *(Hij slaagt erin de zot naar buiten te werken, sluit de deur en gaat dan naar zijn stoel.)* Eindelijk!

AGENT: Commissaris, mag ik u eraan herinneren dat u een afspraak hebt met inspecteur Bellati. U bent al vijf minuten over tijd.

BERTOZZO: Hoe laat is het? *(Kijkt op zijn uurwerk.)* In godsnaam… dat stuk ongeluk heeft alles in de war gestuurd. Vooruit, we zijn weg… haast u wat!

(Zij gaan af langs de linkse deur. De zot komt op hetzelfde ogenblik weer op via de deur waarlangs de commissaris hem had buiten gewerkt.)

ZOT: Mag ik… Commissaris? Stoor ik niet? Maakt u zich alstublieft niet

kwaad, ik kom alleen maar mijn papieren ophalen… geen antwoord? Kom, we vergeten heel de ruzie, we sluiten vrede… ah… er is hier niemand meer! Ik vind het zelf wel… mijn medisch dossier… mijn receptenboekje. Ah… hier, de aanklacht tegen mij, die kunnen we natuurlijk scheuren en we spreken er niet meer over. En hier, tegen wie is deze aanklacht? *(hij leest)* "Diefstal in de hoogste graad." In een apotheek natuurlijk… Geen probleem, vrijgesproken! *(Hij verscheurt het document)* … en jij, wat heb jij gedaan? *(hij leest)* "Belediging van een ambtenaar in functie…" Allemaal tijdverlies…. Jij bent vrij, jongen! Iedereen vrijgesproken, iedereen! *(Hij bekijkt plotseling een bepaald document.)* Nee, jij niet, jij bent een smeerlap, jij blijft een paar jaar zitten… *(Hij trekt de lade open waarin de belangrijkste dossiers zitten.)* Halt iedereen! De justitie slaat toe! Amai… zijn dat hier allemaal brandstapeltjes! *(Hij houdt een aansteker onder een pakje documenten en leest dan de bovenste kaft)* Lopend vooronderzoek… *(daarna een andere kaft)* Definitieve klassering van het onderzoek.

(De telefoon rinkelt. De zot neemt kalm de hoorn op.)

Hallo, met het bureau van commissaris Bertozzo. Met wie spreek ik? Nee, neem me niet kwalijk, maar als u niet zegt wie u bent dan kan ik hem u niet doorgeven… Wie zegt u?… de commissaris… in hoogsteigen persoon? Maar nee toch! Wat een genoegen… commissaris Calsbresi… in de volksmond: commissaris Vensterwipper! Nee, niets, niets… en vanwaar belt u op… och stomme vraag van mij… van de vierde verdieping, van waar elders? Hoezo, wie ik ben? Heb je dat gehoord Bertozzo, de schrik van de staatsvijanden hier vraagt wie ik ben… Raad eens! Ah je hebt geen tijd? Kom kom, voor collega's moet je maar tijd maken… Vooruit: raden of ik geef u Bertozzo niet door! Wie ik ben? Anghiari? *(tot zichzelf)* Ben ik Anghiari? Eh… ja… goed geraden… ik ben inderdaad Pietro Anghiari… uit Rome, bravo… Wat ik hier in Milaan kom doen? Je bent een beetje te nieuwsgierig. Zeg mij liever eens: voor wat heb je Bertozzo nodig. Nee, hij kan niet aan de telefoon komen. Zeg het maar aan mij. Een rechter van het opperste gerechtshof? Uit Washington dus? Ja ja, natuurlijk, uit Rome bedoel ik! Ik vergeet altijd dat we zelf ook nog gerechtshoven hebben… Ah… Het is een soort "revisor". Zeker, het spreekt vanzelf dat ze op het ministerie niet akkoord gaan met de redenen die de onderzoeksrechter heeft opgegeven om de zaak te klasseren. Maar ben je daar zeker van? Ah, het zijn alleen maar geruchten… dat dacht ik al… eerst vinden ze het heel goed en daarna bedenken ze zich weer… Ah… het zou omwille van de publieke opinie zijn… maar neem me niet kwalijk… de publieke opinie… Ja, natuurlijk… Bertozzo zit hier te schudden van het lachen. *(Hij lacht terwijl hij de hoorn ver van zich*

af houdt.) Ah! Ah! Hij lacht zich nog een ongeluk… *(Doet alsof hij roept)* Bertozzo, onze vriend hier van de vierde verdieping zegt dat jij gemakkelijk lachen hebt omdat jij niets met de zaak te maken hebt, maar dat hij en zijn chef met de gebakken peren zitten… Hij zegt dat jullie ze zelf maar moeten opvreten… Ha, ha! Nee, deze keer ben ik aan het lachen! Nee. Omdat ik er een duivels plezier in zou hebben als die rechter jullie daar eens goed op de rooster zou leggen… Ja zeker, je hebt het goed gehoord, zeg het hem maar… “Commissaris Anghiari zou er een duivels plezier in hebben… en Bertozzo ook… hoor je hem niet lachen?” *(Hij houdt de hoorn ver van zich af.)* Ha! Ha! Gehoord? Wie kan het wat schelen als ze jullie eruit gooien? Ja, dat mag je hem ook met onze groeten zeggen. Het kan Anghiari en Bertozzo geen halve moer schelen. *(Doet een heel lange wind na met de mond.)* Prettt… ja dat was een neuzenpeut met de groeten van Bertozzo. Maar blijf nu toch eens kalm, akkoord, je bent beste maatjes met die hoofdcommissaris die vroeger bewaker was in dat concentratiekamp van Ustika, maar je moet daarom nog niet zo ’n toon aanslaan! Precies, ja, we spreken er nog eens over onder vier ogen. Wat heb je dan eigenlijk nodig van Bertozzo, welke documenten? Jaja, ik noteer: het klasseringbesluit van die zaak van die dode anarchist… Wij bezorgen dat wel… en de processen verbaal daarvan… ja, ja alles zit hier in het archief. Ik wil het geloven dat je je daar goed wilt op voorbereiden en die kampcommandant ook, want als die rechter maar half zo streng is als ze zeggen… hoe, waar ze dat zeggen? In Rome! Ik kom toch uit Rome, of niet soms? Bij ons weet het kleinste kind wat er u te wachten staat. Natuurlijk ken ik die rechter! Malipiero heet hij. Nooit van gehoord? Dan zal je er nu wel van horen. Hij heeft onder Mussolini tien jaar in een concentratiekamp gezeten… ah… vraag eens aan je vriend daar of hij misschien… Nee… al bij al, het is misschien beter om het niet te vragen… misschien krijgt hij een hartaanval en dan is het plezier er ook af. *(Hij lacht)* Zeg, wat zijn jullie daar voor zuurpruimen op die vierde verdieping, god nog aan toe… Mogen wij ons nu geen vijf minuten amuseren bij heel die klotenpolitie? In orde, we bezorgen onmiddellijk alles. Saluut… nee, wacht eens, wacht! Bertozzo zegt hier juist weer iets heel geestigs… ha... ha… als je niet kwaad wordt dan vertel ik het… je bent niet kwaad? Goed, dan zeg ik het… Hij zegt dat ze je na het onderzoek van die revisor naar het zuiden zullen sturen, naar een of ander achterlijk boerendorp in Calabrië… naar een politiebureau zonder verdiepingen en het bureau van de commissaris in de kelder, dan kunnen de verdachten niet meer uit het venster vallen! Ah! Ah! Is dat geen goeie! Je vindt ze niet plezant? Bah, ’t zal voor de volgende keer zijn. *(Hij luistert aandachtig)* In orde, ik zal het hem direct zeggen. Bertozzo, onze missionaris van het verre zuiden zegt dat hij de eerste keer dat hij ons tegenkomt, op onze smoel zal slaan! Boodschap

ontvangen en doorgegeven… Prettt. *(Lange luide wind.)* Een neuzenpeut met de beste groeten van ons alle twee, over en uit! *(Hij legt de hoorn weer neer en begint in de documenten te snuffelen.)* Aan het werk meneer de rechter, het is de hoogste tijd. Ah! Zo 'n kans krijg ik geen tweede keer. Aan mezelf en aan de hele wereld bewijzen hoe diepgaand mijn studies geweest zijn, dat ik waardig ben om deel uit te maken van het hoog gezelschap van wijzen, van onfeilbaren, van heiligen… nu of nooit. God, god, ik ben er van aangedaan. Het is alsof ik examen moet afleggen. Eerst en vooral moet ik de manier van stappen instuderen. Hoe loopt een rechter? *(Hij stapt op een vreemde manier.)* Nee, dat is meer een griffier. Reumatische stap, maar waardig! Zo, ja… de nek wat scheef… als een gepensioneerd circuspaard. *(Hij probeert maar is niet tevreden over het resultaat.)* Dat gaat ook niet. Dan nog beter de zweefstap met hindernissen. Dat is niet slecht. *(Hij doet het.)* En de puddingknie? *(hij doet het)* Ofwel de dubbele sprinkhaanstap. *(Hij doet enkele korte stapjes, zijn voeten van de hiel tot de tenen afrollend.)* Hola… een bril! Nee zonder bril. Het rechteroog zo halfdicht als na een hartinfarct… een lichte, slepende hoest… Nee, geen hoest… een paar zenuwtics. Dat improviseren we wel als het moment daar is. Zeemzoete stem, beetje door de neus? Heel gemoedelijk, onverwachte uitvallen met het hoofd: 'Nee, beste commissaris dat is afgelopen, u bent geen bewaker meer in een concentratiekamp… wilt u dat vooral goed onthouden'" *(Hij snuffelt verder in de dossiers.)* Nee, beter een totaal ander type… koel… streng… monotone stem… triestige blik, een beetje scheel… met een bril waarvan hij maar één glas gebruikt, zo. Maar kijk eens aan! Potverdikke: de documenten die ik aan het zoeken was! Héla! Kalm… in uw rol blijven alstublieft! *(op de toon van de rechter)* Is alles compleet? Laat eens kijken: klasseringbesluit van de rechtbank van Milaan. Ah en hier het onderzoek naar die groep anarchisten uit Rome… Goed zo! *(Hij stopt de documenten in een aktetas die aan een kapstok hangt, bedenkt zich dan, haalt alles er weer uit en houdt ze dan onderste boven.)* Eerst controleren of er geen valse bewijsstukken inzitten. Bij de politie weet je nooit! *(Hij stopt alles in de tas, neemt dan een donkere jas van de kapstok en doet die aan.)*

(De commissaris komt terug binnen. Door de vermomming herkent hij de zot niet onmiddellijk.)

BERTOZZO: Goeiedag. Wat kan ik voor u doen?

ZOT: Niets commissaris, ik ben teruggekomen om mijn papieren op te halen.

BERTOZZO: Bent u het weer? Buiten!

ZOT: Alstublieft zeg, als u overspannen bent dan moet u dat toch niet op mij afreageren.

BERTOZZO: Buiten!

ZOT: Maar in godsnaam! Jullie zijn hier allemaal overspannen zenuwlijders zeker? Te beginnen met die paranoïde die u aan het zoeken is omdat hij op uw gezicht wil slaan.

BERTOZZO: Wie is er mij aan het zoeken?

ZOT: Zo ’n schone jongen met een sportief pullovertje… heeft hij u nog niet te pakken gekregen?

BERTOZZO: Mij?

ZOT: Ja, u en een van uw collega’s, een zekere Angari, Angaro…

BERTOZZO: Anghiari? Van de veiligheidspolitie in Rome?

ZOT: Dat weet ik niet!

BERTOZZO: En waarom zou die sportieve pullover op mijn gezicht willen slaan?

ZOT: Omwille van een neuzenpeut door de telefoon en omdat hij werd uitgelachen. Zo: *(hij lacht als tijdens het telefoongesprek)* Weet u het al niet meer? *(Doet het nog eens na, met de hoorn in de hand.)*

BERTOZZO: Is het weer een van uw rollen?

ZOT: Dat zult u gauw genoeg ondervinden als hij hier binnenkomt en u een paar opdoffers verkoopt… en ik kan hem geen ongelijk geven… die arme bovenbuur van de vierde verdieping.

BERTOZZO: Wie?

ZOT: Waarom zegt u tegen een collega, dat hij naar een boerendorp in Calabrië zal gestuurd worden met zijn chef, die ex-kampcommandant?

BERTOZZO: De hoofdcommissaris? Luister, nu is het genoeg geweest. Je hebt me al genoeg tijd doen verliezen. Ga alsjeblief weg… Weg!

ZOT: Ik ben al weg. *(werpt een handkus)* Maar ik geef u een goede raad want ik vind u een sympathieke. Als u die sportieve pullover tegenkomt, bukt u zich dan toch maar. Echt waar! *(Hij gaat af.)*

(De commissaris ziet dat zijn jas weg is.)

BERTOZZO: Dat stuk ongeluk. Doen alsof hij gek is en dan mijn jas pikken. *(De agent op.)* Vooruit… Hou hem tegen – haast u… hij heeft mijn jas gestolen en mijn hoed en ook mijn aktetas… Ja, het was mijn aktetas! Haast u!

AGENT: Direct, commissaris. *(Af en onmiddellijk weer op.)* Jawel, commissaris Bertozzo is hier.

(De sportieve commissaris op)

Alstublieft, gaat u zitten.

BERTOZZO: *(begint bijna te wenen bij de hopeloze chaos op zijn schrijftafel.)* En waar zijn al mijn documenten?!

AGENT: Commissaris Bertozzo, commissaris Calabresi zou u willen spreken.

BERTOZZO: *(Staat recht en gaat naar Calabresi toe.)* Ah, mijn beste… Daarnet hebben we het over … er was hier een gek… *(hij lacht)* stelt u zich voor, hij beweerde dat u mij…

(Uit de coulissen komt een reusachtige vuist die Bertozzo in het gezicht mept. Bertozzo zeilt half bewusteloos over het toneel en kan nog net zeggen:)

… in mijn gezicht zou slaan…

(Hij zakt in mekaar)

(De zot komt nog even aan de deur binnenkijken en maakt het geluid van een enorme wind. Donker. Muzikale wissel.)

Scène 2

(De zot staat bij het venster met de rug naar de binnenkomende 'sportieve commissaris'. Deze laatste ziet er inderdaad sportief uit: sportief jasje en pullover met rolkraag.)

CALABRESI: *(Zachtjes tot de agent die als aan de grond genageld bij de deur staat.)*

Wie is dat? Wat wil hij?

AGENT: Dat weet ik niet, chef. Hij is hier binnengekomen alsof hij god de vader zelf was. Hij wil u spreken.

CALABRESI: *(Die voortdurend met de ene hand de andere hand masseert.)* Ah zo, hij wil mij spreken? *(Hij gaat naar de zot toe, zeer onderdanig.)* Goeiedag! Wat kan ik voor u doen? Het schijnt dat u mij aan het zoeken bent?

ZOT: *(Bekijkt hem uitgebreid van kop tot teen. Neemt dan heel plots zijn hoed af.)* Goeiedag. *(Bekijkt de hand van Calabresi plots heel onderzoekend.)* Wat scheelt er met uw hand?

CALABRESI: Niets… wie bent u?

ZOT: Niets… Waarom masseert u ze dan zo? Is dat aangeboren of een zenuwtic?

CALABRESI: *(Begint zijn geduld te verliezen.)* Met wie heb ik de eer?

ZOT: Ik heb eens een bisschop gekend en die had dat ook… een jezuïet.

CALABRESI: Als ik mij niet vergis…

ZOT: U vergist zich zeker als u insinueert dat ik een toespeling wou maken op de spreekwoordelijke schijnheiligheid van de jezuïeten… Ik heb inderdaad bij de jezuïeten gestudeerd, en dan? Hebt u daar iets op tegen?

CALABRESI: *(in de war)* Maar nee… nee… natuurlijk niet...

ZOT: *(plotseling op een andere toon)* Nochtans, die bisschop waarover ik het had was wél een schijnheilige, een leugenaar… en hij liep constant zo met zijn handen te wringen.

CALABRESI: Maar luistert u eens…

ZOT: U moest eens naar een psychiater gaan. Dat gewrijf met de handen is een symptoom van onzekerhied… van schuldgevoelens… van sexuele frustratie. Hebt u misschien problemen met de vrouwen?

CALABRESI: *(Verliest zijn zelfbeheersing, slaat met de vuist op tafel, doet zich pijn en begint opnieuw over zijn vuist te wrijven.)* Luistert u nu eens goed…

ZOT: Geen zelfbeheersing, ook! Dat is het beste bewijs: U hebt geen zenuwtic. U hebt iemand bewusteloos geslagen. Hoogstens een kwartier geleden. Vooruit, geef toe!

CALABRESI: Er valt hier niets toe te geven. Mag ik nu eigenlijk weten met wie ik de eer heb?… En mag ik u alstublieft vragen uw hoed af te nemen?

ZOT: U hebt gelijk. *(zet zijn hoed af)* Dat was niet uit onbeleefdheid… maar voor dat venster… ik kan niet tegen de tocht. U wel? Wilt u dat venster dichtdoen, alstublieft?

CALABRESI: Nee, dat gaat niet.

ZOT: Goed, goed. Ik ben professor Marco Maria Malipiero, eerste raadsman bij het hof van cassatie…

CALABRESI: U bent rechter? *(sprakeloos)*

ZOT: Voormalig gewezen docent aan de universiteit van Rome. Tussen voormalig en gewezen een komma, zoals gewoonlijk.

CALABRESI: Ah, nu begrijp ik…

ZOT: Wat begrijpt u?

CALABRESI: Niets… Niets.

ZOT: Precies… *(agressief)* Absoluut niets. Hoe weet u dat ik naar hier gestuurd ben om dat onderzoek te herzien en dat klasseringbesluit?

CALABRESI: *(totaal machteloos)* Maar… echt… ik…

ZOT: Pas op met de leugens! Daar word ik verschrikelijk zenuwachtig van… ik heb ook een tic… Hier aan mijn hals… als er iemand tegen mij staat te liegen… zie maar hoe die begint te trekken… Wel, wist u iets af van mijn komst, of niet? *(Hij wijst ostentatief uitdagend naar zijn hals.)*

CALABRESI: *(heel verveeld)* Ja… ik wist er van… maar we hadden u zo vroeg niet verwacht, ziet u…

ZOT: Precies daarom heeft de hoge raad beslist om vroeger te komen. Wij hebben ook onze informanten. Dat valt een beetje tegen nietwaar?… Vindt u dat jammeer?

CALABRESI: Nee, natuurlijk niet… *(De zot wijst op zijn hals)* Ik bedoel… jawel… heel jammer. *(biedt de zot een stoel aan)* Maar gaat u toch zitten. Mag ik uw hoed? *(Hij hangt de hoed aan de kapstok maar bedenkt zich dan.)* Of wilt u hem liever ophouden?

ZOT: Nee, nee, u kunt hem houden, hij is toch niet van mij. Gooi hem maar door het venster als u het tenminste plezierig vindt een hoed zonder de daarbijhorende persoon door een venster te gooien.

CALABRESI: Zal ik het venster dichtdoen?

ZOT: Nee laat maar… roept u meteen de hoofdcommissaris maar… ik wil zo vlug mogelijk beginnen.

CALABRESI: Ja natuurlijk… maar kunnen we niet beter naar zijn bureau gaan… het is veel gemakkelijker.

ZOT: Ja… maar dit is hier toch de plaats waar zich dat incident met die anarchist heeft voorgedaan als ik het goed voorheb?

CALABRESI: Ja, dat was hier.

ZOT: *(Spreidt heel ontspannen de armen.)* Waarop wachten we dan? *(Hij gaat zitten, neemt zijn aktetas en haalt er de documenten uit. Nu blijkt ook dat hij nog een tweede, grotere tas bij zich heeft, waar hij allerhande spullen uit tevoorschijn haalt: een vergrootglas, een pincet, nietjesmachine, rechtershamer, wetboeken… De sportieve commissaris staat bij de deur en fluistert de agent iets in het oor.)* In mijn aanwezigheid wordt er niet gefluisterd, commissaris!

CALABRESI: Neemt u mij niet kwalijk. *(luid tot de agent)* Ga naar de commissaris en vraag hem even naar hier te komen als hij kan.

ZOT: Ook als hij niet kan.

CALABRESI: Ook als hij niet kan.

van het onderzoek hier?

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneelfonds.be de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

bestellen@toneelfonds.be

03 3664400

TONEEL FONDS VANSSENS

Voor de juiste keuze